

Tauchen, J.: Vývoj trestního soudnictví v Německu v letech 1933–1945

The European Society for History of Law – Key Publishing s. r. o., Brno – Ostrava-Prívov
2010, 182 s., ISBN 978-80-904522-2-0 (The European Society for History of Law),
ISBN 978-80-7418-054-5 (Key Publishing s. r. o.)

Lucie Bendová Bednářová*

Monografie Jaromíra Tauchena *Vývoj trestního soudnictví v Německu v letech 1933–1945* pojednává o postavení trestní justice v nacistické Třetí říši a o roli, kterou německý justiční aparát hrál při prosazování politických cílů nacistického režimu. Autor podrobně analyzuje zejména politickou trestní justici, na níž demonstuje zásahy nacistického státu do nezávislosti německého soudnictví a snahy výkonné moci o ovlivňování soudního rozhodování. Jeho cílem je vysvětlit, jak mohlo dojít k tomu, že se německá justice dala do služeb nacistického režimu a trestní soudci vynášeli rozsudky, které představovaly jednoznačné bezpráví. Danému tématu se již delší dobu věnují němečtí právní historikové, v naší právní historiografii však dosud zpracováno nebylo.

Jaromír Tauchen rozčlenil svou práci na dvě části. První, rozsahem delší část, nese název *Historický přehled vývoje trestního soudnictví 1933–1945*. Je dobře, že se autor v první kapitole této části rozhodl pojednat o soudnictví ve Výmarské republice a jeho stavu v době převzetí moci národními socialisty, neboť tím umožnil čtenářům srovnat trestní soudnictví ve dvou bezprostředně následujících obdobích a získat širší pohled na zkoumanou problematiku. Následující kapitola osvětluje vztah národních socialistů k právu a soudnictví a další kapitoly se již věnují konkrétním způsobům ovlivňování soudní moci národními socialisty v období míru a radikalizaci ovlivňování soudní moci nacisty během druhé světové války. Druhá, kratší část, nazvaná *Nové uspořádání soudní organizace, změny v postavení soudů a soudců* se skládá z kapitoly *Odstranění nezávislosti justice, věnující se řadě zásahů či opatření, které naprosto změnily dosavadní charakter německého soudnictví, a z kapitoly *Přehled a změny v organizaci trestních soudů, která se zabývá zásahy režimu do stávající soudní soustavy. Jednotlivé kapitoly publikace jsou dále členěny na podkapitoly a tyto na oddíly, případně ještě**

na pododdíly, což působí přehledným dojmem. Rovněž vyčlenění závěrů v jednotlivých kapitolách čtenáři jistě ocení.

Záměrem autora nebylo (stejně jako tomu není u většiny právních historiků a historiků) pouze popsat existující stav. Podařilo se mu vytvořit analytickou práci, která podrobně, přístupně a čtivě rozebírá a vysvětluje postavení a situaci německé trestní justice v letech 1933–1945 a nachází odpovědi na otázky, které si autor stanovil. K čtivosti a zajímavosti textu přispívá také uvádění autentických výroků nejvyšších představitelů režimu, vysokých úředníků, právníků aj. a doplnění textu publikace tabulkami, například k personálním čistkám nacistického režimu uvnitř advokacie nebo ke změnám v organizaci soudů.

Jaromír Tauchen se domnívá, že na složitou otázku viny nebo nevinu německé justice nelze zcela jednoznačně odpovědět, respektive nelze popsat věci jen jako černé či bílé. Dochází však k závěru, že justice a právníci neodmyslitelně přispěli k upevnění nacistického režimu, přičemž za základní faktory, proč se z německé justice stala ve sledovaném období ve službách nacismu „krvává justice“, považuje nacistické zákony, druhou světovou válku, některé prostředky, prostřednictvím kterých nacistický stát justici řídil, a osobnosti soudců.

Monografie Jaromíra Tauchena je cenná v první řadě tím, že rozšiřuje povědomí veřejnosti o závažném a zajímavém tématu, které nebylo v české historicko-právní literatuře dosud zpracováno. Ocenění určitě zasluhuje i skutečnost, že autor pro svou práci využil velké množství téměř výlučně německy psané literatury a pramenů, které dlouhodobě shromažďoval. Publikace se věnuje důležitým dějinným událostem, které by měly zůstat v naší paměti a které bychom neměli přestat zkoumat a vysvětlovat. Dané téma má navíc co říci i v dnešní realitě nárůstu organizovaného pravicového extremismu. Autorova zjištění lze využít ke srovnání organizace a fungování nacistické a komunistické justice a mohou být podnětné i pro zkoumání justice v jiných diktátorských režimech 20. století, evropských i mimoevropských.

* Mgr. Bc. Lucie Bendová Bednářová, externí doktorandka Katedry dějin státu a práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity, Brno.